

strijske uradnike in za c. kr. avstrijske oficirje malo spodobno. Odločno pa ugovarjamo proti temu, da bi se javni funkcionarji in oficirji udeleževali provokatoričnih slavnosti in da bi udeležbo pri tacihi prilikah demonstrovati proti slovenskemu prebivalstvu. Uradnik in oficir mora tudi zunaj službe imeti gotove obzire. Kakor bi se slovenskemu uradniku v Solnogradu s polno pravico ostro očitalo, če bi se udeležil kake slavnosti, ki bi imela nemškemu narodu sovražen značaj, tako tudi slovensko prebivalstvo z vso odločnostjo protestuje, da bi na Kranjskem službujoči uradniki mu demonstrativno kazali svoje nasprotstvo in tako četudi nehote delali zdražbo in obujali jezo in ogorčenje, kar gotovo ni na korist tistemu zaupanju, ki ga mora uživati vsak uradnik, ako naj vlada v deželi red in mir.

Srbija in Obrenovići.

Ol santšefanskega primirja datuje sedanja smer srbske politike, ki je končno rodila Kneževičev atentat in obsodbo najodličnejših radikalcev in kateri sledi slej ali prej tudi pregnanstvo Obrenovičev kot zadnje dejanje te tragedije na Balkanu.

Pred 30 leti, ko so turške posadke zapustile srbska mesta, bila je Srbija zadobila toliko ugleda in veljave v celi Evropi, da se je v obče imenovala balkanski Pijemont. Tudi zaščitnica vseh Slovanov na balkanskem polotoku, mogočna Rusija, je Srbiji priznavala to vlogo.

Čim je prevzel Milan Obrenović vlado, je začel padata ugled Srbije. Milan je samo zapravljal narodovo imetje, v ostalem pa za Srbijo ni storil ničesar. Srbija je jela propadati in dasi je v politiki še hodila roka v roki z Rusijo, vendar tam ni bila več deležna tistih gorečih simpatij, kakor poprej, zlasti ko je v vojni proti Turčiji, ki jo je vodil general Černjajev, izkazala klavrna desorganizacija srbske vojske in grda korupcija v armadi in v vsi upravi.

Rusija je obrnila svoje poglede na Bolgarsko in je v santšefanskem primirju poskušala vstvariti veliko bolgarsko državo, dočim je za Srbijo izgovorila dokaj manjši teroristični prirastek.

Tedaj so Obrenovići začeli sovražiti Rusijo. Odvrnili so se je od nje in se približali Avstro-Ogrski, ki jih je sprejela z odprtimi rokami, saj so bili za dobro plačilo pripravljeni pospeševati vse avstrijske aspiracije na Balkanu,

Od tedaj pa se je začelo tudi nasprotje srbskega naroda proti Obrenovičem, ker narod te nove politike ni odobral, zlasti, ker je videl in na svoji koži čutil, kako so dunajski in peštanski bankirji jeli njegovo domovino eksploatirati, kako Srbija moralno in materijalno propada.

Zašli bi predaleč, če bi hoteli popisati vse faze tega nasprotja. Več ali manj so itak znane. Konstatujemo le,

da je nasprotje raslo od hudodelstva do hudodelstva, ki ga je storil razkralj Milan nad srbskim narodom, in da je tako končno prišlo do tega, da Obrenovići nimajo v celi Srbiji nobenega prijatelja več, da jim gore tla pod nogami, in da je samo še vprašanje časa, kdaj da bodo pregnani.

Iz strahu pred ljudsko nevoljo je Milan poskusil uničiti radikalno stranko, katera ima ves narod za seboj, in storil je to povodom po policiji naročenega atentata. Postavil je najodličnejše in najuglednejše sinove srbskega naroda pred „naglo sodišče“, s krivimi pričami jim poskušal dokazati, da so snovali zaroto proti njemu, a dasi se jim ta dokaz ni posrečil, jih je po svojih kreaturah dal vendar obsoditi. Kneževiča je dal hitro ustreliti, da bi ne mogel izdati nobenih tajnosti, ostalih pa je dal obsoditi na najstrašnejšo kazen, na dolgoletno ječo.

Ta atentat na vsako pravico, ta zverski umor uglednih, visokega spoštovanja vrednih mož, katerim Milan ni vreden obrisati prah s čevljev, je v vsej Evropi obudil stud in srd. Vse evropsko časopisje izraža svoje ogorčenje nad Srbijo, nad nje prodanimi sodniki in nad njenim despotom Milanom, po vsi Evropi odmeva klic, naj se ta človek siloma odstrani iz Evrope.

V rokah Rusije je sedaj usoda. Srbija in ves slovanski svet željno pričakuje, naj bi se spomnila svojega poklica kot zaščitnica slovanskih držav in slovanskih narodov. Srbija je zdaj provincija dunajskih in budimpeštanskih čifutskih bankirjev, razkralj Milan pa je njihov agent. Srbija se mora pogrezniti v blatu in mora propasti, če se ne naredi konec sedanjim razmeram. Obrenovići so postali nesreča za vesoljni srbski narod, Milan je mrčes na telesu tega naroda, na telesu Srbije, njega odstranitev pa je postulat slovanske politike, ki jo zastopa Rusija.

Obrenovići so doigrali svojo vlogo. Z Aleksandrom izumrje ta rod, a v zgodovini srbskega naroda in slovanstva se bo Milan Obrenović imenoval vedno z tistem zaničevanjem, kakor izdajalec carja Lazarja.

Politični pregled.

Ministrska kriza. — Čim se je izkazalo, da se nemške stranke ne udeležijo za dan 24. t. m. sklicane pravne konference, je bilo jasno, da se ne doseže izvolitev delegacije. V tistem trenutku je bila določena usoda Thun-Kaizlovega ministrstva. Svojo nalogo, uveljaviti nagodbo z Ogrsko, je bila vlada izpolnila, oziroma je bila za nje izpolnitev vse pripravljeno, a ker je naletela na nepremagljivo oviro, je bila primorana odstopiti. Pri vladajočih despozicijah ni čuda, da so višji krogi, ko je bila nagodba s pomočjo Slovanov uveljavljena, sklenili, Slovanov se otresti. Izdala se je parola, da se mora funkcioniranje parlamenta doseči s tem, da se ugotovi Wolfvim zahtevam, in da se razveljavijo jezikovne navedbe. Prvi je poskusil sestaviti novo ministrstvo knez Liechtenstein. Hotel je najprej sestaviti koalicijsko ministrstvo, v katerem bi bili poleg desnice zastopani tudi nemški veleposestniki. To se

ni posrečilo, ker so nemški veleposestniki odrekli svoje sodelovanje. Na to je baje hotel sestaviti desničarsko-uradniško ministrstvo, toda ker Čehi na noben način niso hoteli privoliti v preklic jezikovnih naredb, je moral tudi to opustiti in zopet oditi na samotni svoj grad na Štajerskem. Zatem je nekaj časa strašil baron Chlumecky po Dunaju. Priporočal je cesarju, naj se sestavi nemškoliberalno ministrstvo, češ, to pridobi gotovo nemško katoliško stranko in morda tudi poljske poslance na svojo stran, in bo torej imelo v parlamentu veliko večino. Ta načrt ni prodr. Zdaj je v osredju kombinacija, da sestavi bivši min. predsednik Gautsch uradniško ministrstvo. Nemci bi bili s takim ministrstvom jako zadovoljni, ker vedo, da bi pripravljalo pot nemški strankarski vladi. To ministrstvo bi razveljavilo jezikovne naredbe in skušalo najprej dognati pogodbo in volitev delegacije — če bi to desnica privolila. Desnica stoji danes na stališču, da bo uradniškemu ministrstvu odločno nasprotovala in je strmoglavila pri prvem glasovanju.

Shod slovanskih častnikarjev v Krakovem. — V poljski stolnici se je te dni vršil shod slovanskih častnikarjev iz Cislitvanske in Hrvatske. Ogrska vlada je bila izposlovala, da se je Srbom in Slovakom udeležba prepovedala. Shod se je vzlic temu sijajno izvršil in je zbližal posamezne slovanske častnikarje ter tako utrdil slovansko vzajemnost. Velikega praktičnega pomena sta sklepa, da je ustanoviti slovansko informacijsko pisarno in list v francoskem jeziku, ki naj zunanji svet seznanja s slovanskimi razmerami. Naj bi se ti sklepi čim prej izvršili.

Shod socialnih demokratov v Brnu. — Letošnji shod socialne demokratične stranke se vrši v Brnu. Ta shod je zlasti velicega pomena, ker hočejo socialni demokratje precizovati svoj narodnostni program. Najvažnejši in nam Slovencem najsimpatičnejši vseh podanih predlogov je ustanovitev teritorialno ločenih in po narodnosti urejenih skupin, torej federalizacija na narodni podlagi v smislu „Zjedinjeno Slovenijo“ tirjajočega slovenskega programa. Razprave o podanih predlogih so jako obširne in priznati se mora, da so marsikaterem oziru jako podučne.

Ogrska. — Poslanska zbornica ogrska se je dne 28. t. m. sešla na novo zasedanje. Volitev delegacije se je odložila do tedaj, ko bo zagotovljeno, da tudi cislitvanski parlament izvoli delegacijo, pač pa se je izvolila kvotna deputacija. Skrajna levica je začela takoj z demonstracijami proti kroni. Najprej je pogrela zadevo spomenika generala Hentzia, potem pa sprožila predlog, naj se parlament in vlada dne 6. oktobra oficijelno udeležita 50. obletnice, kar je bilo v Aradu ustremljenih 13 ustaških madjarskih generalov.

Srbija. — Rusko časopisje zahteva z ozirom na nezastopno obsodbo srbskih radikalcev, naj se Milan odstrani iz Srbije in piše jako ostro proti Avstriji, posebno z ozirom na zahtevo avstrijskih oficijoznih listov, da mora Milan ostati vladar Srbije, češ, da je on jedina politična avtoriteta v deželi. Kako se dožene to vprašanje, se pač ne da dognati. Milan se ima boriti z velikimi težavami. Ministrskemu predsedniku Vladazu Gjorgjeviću je Milan diktiral „Hausarrest“, ker hoče odstopiti. Povrh je Milan izvedel, da je imel Fjorgjević nedolgo tega tajen sestanek s — črnogorskim prostolonaslednikom in to je v njem obudilo največjo nezaupnost.

Bolgarska. — Knez Ferdinand, ki je bil svoj čas padel v nemilost na Dunaji, se mudi sedaj kot cesarjev gost tamkaj in ima dolge konference z odločilnimi političnimi faktorji. Kakor znano, je Ferdinandovo stališče v Bolgarski skrajno omajano in sodi se, ker ne vživa v Rusiji nikacega zaupanja, da je prišel na Dunaj prositi pomoči proti lastnemu narodu.

Nemčija. — Zadnje dni se je razkrila zanimiva politična spletkarja. Finančni minister Miquel je, kakor znano, duševni oče predloge o zgradbi raznih velikih kanalov, katero predlogo je

državni zbor odklonil. Odložili so proti predlogi konservativci. Sedaj se je izkazalo, da je Miquel sam prouzročil, da so konservativci vrgli njegov lastni predlog. Storil je to z namenom, da jih spravi v nasprotje s cesarjem in tako pripravi ob njih upliv.

Pobedonoscev. — Največa nesreča Slovanov je, da se ne poznamo. Posebno v Rusiji se tu pa tam uprav odlikujejo z fenomenalnim nepoznanjem avstrijskih razmer. Ti mili Bog, kakove pojme naj imajo o nas, o naši kulturi in o našem stremljenju, ako hodijo po svoje informacije v nemške knjige in nemške novine?! Žalostno ali resnično je, da je Rusov, ki se kar čudom čudijo, ako so v Trstu našli Slovanov. Takov nevednež je tudi mogočni vrhni prokurator sv. sinode v Petrogradu, Pobedonoscev. Ekscelenca je bil nedavno temu na Dunaju. To priliko je porabil neki sotrudnik lista „Neue Freie Presse“, da se mu je poklonil v ta namen, da bi iz njega iztisnil nekoliko izjav o avstrijskih Slovanih, kakoršnjih more poroditi le nevednost. Ekscelence sodba je, da so pretenzije Čehov predrzne in neopravičene, ker se imajo za vse zahvaliti le nemški kulturi, da stoje še sedaj pod vplivom nemške kulture in da nimajo nijednega sposobnega voditelja! Njegova ekscelenca je očevidno prespal zadnja desetletja in se mu niti ne sanja o velikanskem napredku naroda češkega na polju znanstva, umetnosti in gospodarstva! Prav ima „Obzor“, da opominja njegovo ekscelenco na izborni odgovor, ki ga je dal profesor na vseučilišču v Lvovu, dr. Balzer, glasovitemu Momsenu (ki je bil svojim soplemenjakom dal krščanski nasvet, naj bobijajo češke glave), dokazavši mu, da Čehom in Nemcem je isti proizvod kulture — krščanstvo! Tega niso vzeli Nemci v monopol, kakor je tudi res, da velik del Slovanov ni bil pod vplivom one nemške kulture, kateri je konečni refrèn Bismarckovo načelo „sila nad pravico“. Nemci se toliko ponašajo se svojim Lutrom, a Pobedonoscev ne ve, da se imajo Nemci češkemu Husu zahvaliti na tem možu. Soglašamo z „Obzorom“, ki pravi, da je iz Pobedonosceva govoril duh mržnje in okamenjele ortodoksne ekskluzivnosti. Nemci niso njega ekscelence dobro priučili nemškemu jeziku, pač pa so ga naučili sovražiti, kar sovražijo oni. No, dobro je, da Pobedonoscev že davno ni več splošno javno menenje v Rusiji in da je priznal v svojem pogovoru z urednikom „Neue Freie Presse“, da se motijo oni, ki menijo, da ima on Bog zna kakov upliv na ruskega carja in na ruske odnošaje. Zato je opravičena nada, da tudi njega najnoveji pokloni pred nemško kulturo v pogovoru z nemškim novinarjem ne prinesejo daljne nesreče za slovanstvo.

Novice iz Češke.

Na početku leta 1896., se je pojavilo v češki literaturi drevesce, ki je, premda se je z veliko težkočo vsadilo, takoj mnogo obetalo. To drevesce se je nazivalo in se še naziva —: „Obzor Narodohospodarsky“, časopis, služec narodogospodarskim in socialno-političnim vprašanjem. Njegova roditelja (vrtnarja) sta bili dve društvi: „Jednota ku povzbuzeni prumysla v Čechach, (Jednota k povzdigi industrije v Češki ter „Vyvozni spolek pro Čechi, Moravu a Šlezsko“.

V nekak zagovor svojega čina sta roditelja zapisala nekoliko besed, ki gotovo ne bodo škodile, če jih navedemo.